

Metoda de asigurare a consensului în elaborarea politicilor în sănătatea ocupațională, cu implicarea tuturor factorilor de decizie, prin utilizarea instrumentului Delphi

Lurie Pînzaru – șef secție Sănătatea ocupațională, siguranță chimică și toxicologie, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, dr.șt.med, conferențiar universitar
Vladimir Bernic – șef laborator științific Pericole chimice și toxicologie, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, dr.șt.med, conferențiar cercetător
Elena Bucata - medic specialist, secția Sănătatea ocupațională, siguranță chimică și toxicologie, Agenția Națională pentru Sănătate Publică
Inga Miron – cercetător științific superior, laborator științific Pericole chimice și toxicologie, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, dr.șt.med
Svetlana Gherciu-Tutuescu - medic specialist, secția Sănătatea ocupațională, siguranță chimică și toxicologie, Agenția Națională pentru Sănătate Publică

Sănătatea ocupațională este un element esențial al unei societăți sănătoase. Dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova este prioritatea numărul unu în strategia sa de dezvoltare Moldova-2030, iar sănătatea forței de muncă este factorul cheie în dezvoltarea durabilă a oricărei națiuni. În cei 30 de ani de independență a Republicii Moldova, majoritatea întreprinderilor mari existente în perioada sovietică au fost închise, reformate, privatizate; și au fost înființate un număr foarte mare de întreprinderi mijlocii și mici - 97,4% din 52,2 mii înregistrate, dintre care circa 75% sunt micro și mici întreprinderi industriale. Astfel, o parte considerabilă a populației a devenit economic activă, inițiind propriile afaceri. Procesele tehnologice aplicate în unitățile economice se extind de la utilaje învechite până la tehnologii performante de ultimă oră. În acest context, activitatea profesională a muncitorilor deseori este însoțită de expunerea la acțiunea factorilor nocivi și nefavorabili, generați atât de procesul de muncă, cât și de factorii ocupaționali.

Numeroase modificări ale sistemului de monitorizare a sănătății publice la nivel de stat, în special cele care afectează sănătatea ocupațională, au condus la segmentarea terenului și pierderea atribuțiilor. Absența unei supravegheri calitative a sănătății angajaților este în continuare îngreunată de absența unui sistem interconectat de furnizare a serviciilor în domeniul sănătății ocupaționale, în special pentru cei angajați de întreprinderile mici și mijlocii. Sănătatea forței de muncă este lăsată vulnerabilă ca urmare a acestui fapt și a limitărilor cadrului legal actual. Mai exact, aceste motive au servit drept fundament pentru cazul ratificării Convenției Organizației Internaționale a Muncii 161 (1985) privind serviciile de sănătate ocupațională. Convenția OIM nr. 161 (1985) a fost ratificată prin Legea nr 18 din 04.03.2021 în Republica Moldova.

Având în vedere că sănătatea ocupațională este un domeniu multidisciplinar care necesită colaborare între numeroase părți interesate dintr-o varietate de medii, este important să se obțină un consens atunci când se stabilesc prioritățile.

Pentru realizarea obiectivului propus a fost selectat studiul calitativ organizat în mediul online cu participarea structurii tripartite, mediului academic și specialiștilor structurilor implicate în domeniul securității și sănătății ocupaționale. În scopul abordării cât mai complexe a problemei au fost selectate instrumente oportune. Evaluarea nivelului de pregătire a actorilor cheie în domeniul sănătății ocupaționale pentru inițierea implementării Convenției OIM 161/1985 permite evidențierea lacunelor în legislația națională, conștientizarea importanței sănătății ocupaționale și nevoilor de formare, fapt ce contribuie la dezvoltarea durabilă a serviciului sănătății ocupaționale, armonizarea legislației în domeniul vizat la cerințele politicilor UE și îmbunătățirea condițiilor de muncă și sănătății lucrătorilor.

Astfel, în scopul atingerii consensului și selectării celor mai bune practici în domeniul sănătății ocupaționale sa fost elaborat și aplicat instrumentul Delphi modificat, cu ajutorul căruia au fost evaluate opiniile experților și nivelului de pregătire a entităților din domeniul sănătății ocupaționale în vederea implementării convenției OIM 161/1985. Au fost implicați specialiști din domeniul: sănătății publice; medici în domeniul bolilor profesionale; inspectoratul muncii; sindicate; patronate.

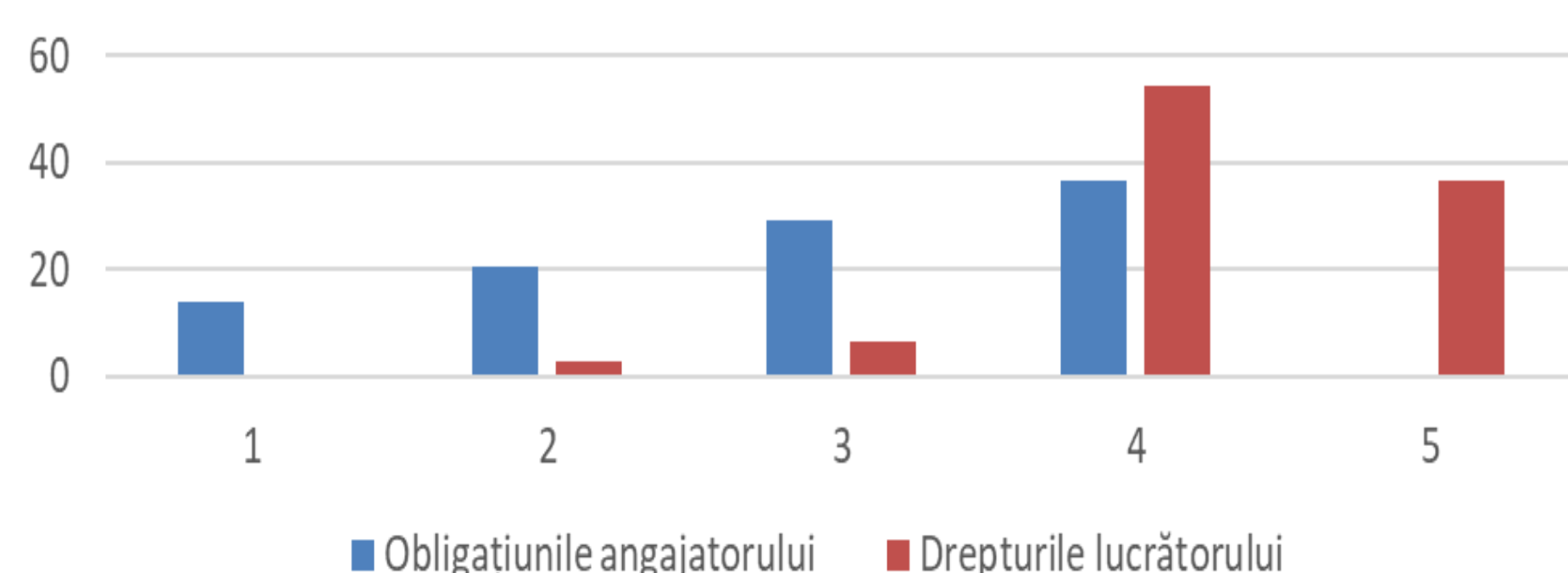
Scopul instrumentului- Determinarea particularităților situației actuale și atingerea unui consens cu privire la tipurile, formele de prestare și prestatorii serviciilor de sănătate ocupațională în Republica Moldova.

Instrumentul Delphi a fost utilizat pentru a determina lacunele, obstacolele și amenințările formelor existente a serviciilor de sănătate ocupațională. S-a explorat, de asemenea, provocările utilizării online a studiului Delphi și examinat diferențele de opinie cu privire la rezultatele care contează pentru părțile interesate. Astfel s-a determinat componentele existente care pot fi importate în dezvoltarea unor servicii exhaustive, componentele care au necesitatea de a fi modificate și restructurate după modelele internaționale eficiente.

Activitatea statului în domeniul securității și sănătății ocupaționale, în 54,5% din cazuri este apreciată ca satisfăcătoare, iar în 36,4% din cazuri ca nesatisfăcătoare, 9,1% din specialiști s-au obținut în aprecierea menționată. Practic, același procentaj s-a obținut și în aprecierea Politicii Naționale în domeniul securității și sănătății ocupaționale (SSO) (36,4% din corespondenți o apreciază ca bună sau satisfăcătoare și 45,5% îi oferă calificativul de nesatisfăcătoare).

Pocentul răspunsurilor cu privire la atribuirea responsabilităților de reglementare și supraveghere în domeniul SSM, sunt redistribuite după cum urmează: angajatorul – 9,1%, inspectoratul muncii – 81,8%, sănătatea publică – 45,5%, sindicate – 36,4%, alte structuri – 9,1%. Această redistribuire, confirmă faptul, că serviciul SSO trebuie să înglobeze într-un sistem, interdependent, mai multe structuri intersectoriale și multidisciplinare. Activitate privind controlul respectării prevederilor cadrului legal în domeniu vizat și aplicarea sancțiunilor, este apreciat de către specialiștii selectați în studiu, ca nesatisfăcător în 72,7% din cazuri. Acoperirea legislativă și calitatea legislației în 90,1% din cazuri, corespondenții o apreciază ca bună. Totodată, implementarea legislației în 90,9% din cazuri este determinată ca nesatisfăcătoare.

Ponderea notelor puse de specialiști privind gradul de onorare a responsabilităților și respectare a drepturilor angajatorilor

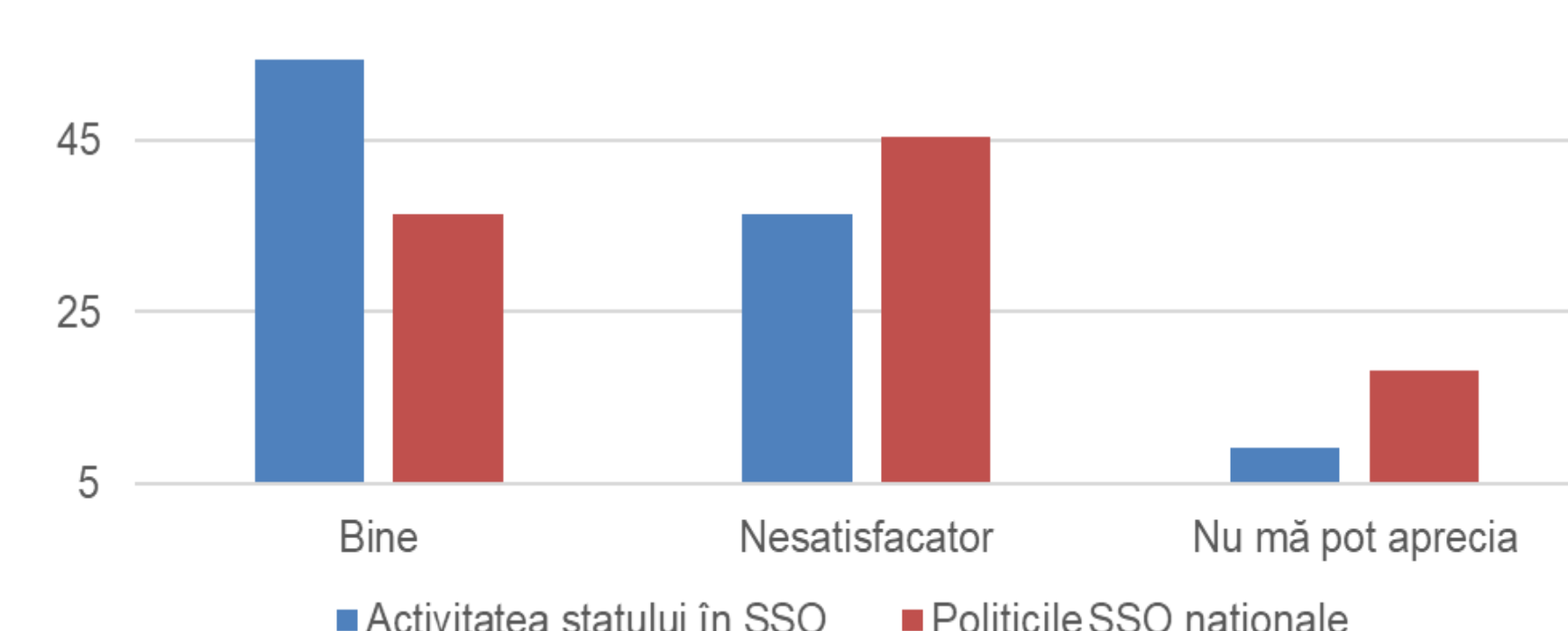
- lipsa personalului de prestare a serviciilor calificat -27,3%;
- Lipsa colaborării intersectoriale în prestarea serviciilor de SSM – 45,5%;
- lipsa unui concept pe termen lung de consolidare a serviciilor de SSM – 36,4%.

Evident că și propunerile pentru eficientizarea serviciilor SSM reiese din lacunele constatate.

Astfel, studiul Delphi a demonstrat, că pe fondalul unei reglementări legislative, comparativ bună, situația reală în domeniul serviciilor de SSM este nesatisfăcătoare, caracterizându-se prin impedimente în implementarea și ajustarea legislației la subtilitățile naționale, lipsa coordonării activităților SSM intersectoriale, lipsa unui concept de durată lungă cu privire la consolidarea serviciilor de SSO, lipsa pregătirii adecvate a specialiștilor în domeniu.

Următoarea etapă a studiului Delphi a fost focalizată pe selectarea celor mai eficiente modele de prestare a serviciilor de SSO. Din experții care au participat la studiu, 68,4% susțin că modelul *serviciilor de siguranță* trebuie să se regăsească în formele de prestare a serviciilor de sănătate ocupațională, 57,9 % regăsesc *modelul orientat spre industrie (ramuri specifice ale industriilor)* și *modelul servicii de igiena muncii* în formele de prestare a serviciilor de sănătate ocupațională.

Aprecierea activității statului și a politicilor naționale în domeniul sănătății ocupaționale, %

Ponderea notelor puse de specialiști privind gradul de onorare a responsabilităților și respectare a drepturilor angajatorilor, de la 1 (nesatisfăcător) la 5 (foarte bine), denotă că ponderea punctajului de 4-5 baluri este cu mult mai mare la aprecierea respectării drepturilor angajatorilor (corespunzător, 54,5 și 36,4%), comparativ cu aprecierea nivelului de onorare a responsabilităților (respectiv, 36,4 și 0,0%).

Situația actuală în ceea ce privește cooperarea angajator-angajat cu privire SSM este apreciată de specialiști în 54,5% din cazuri ca bună sau satisfăcătoare, iar în 27,3%, ca nesatisfăcătoare.

Activitatea unităților care prestează servicii SSO în Moldova este apreciată, ca nesatisfăcătoare de către 63,6% dintre corespondenții intervievați. De asemenea, 54,5% dintre specialiști apreciază ca nesatisfăcător nivelul de calificare profesională a persoanelor implicate în prestarea serviciilor SSO. Comunicarea intersectorială este apreciată ca satisfăcătoare doar de 36,4% dintre corespondenți, 45,5% o apreciază ca nesatisfăcătoare, iar 18,2% nu se pot expune la subiectul dat.

Specialiștii intervievați desemnează următoarele probleme existente în prestarea serviciilor SSO:

- lipsa unui sistem unic de servicii de SSO, interdependent intersectorial - 45,5%;

Cele mai potrivite modele a SSO

